

Laat uw hart niet verontrust worden. Gij gelooft in God, geloof ook in Mij. In het huis van mijn Vader is ruimte voor velen. Ware dit niet zo, dan zou ik het u hebben gezegd. Want ik ga heen om een plaats voor u te bereiden. En als ik ben heengegaan, en een plaats voor u heb bereid, kom ik terug om u op te nemen bij Mij, opdat ook gij zult zijn waar ik nu ben.

Johannes 14, 1-3

Tot de dood ons scheidt.

Het werkwoord in dat zinnetje
(uit de oude trouwbelofte)
zegt iets belangrijks:
scheiden breekt de zichtbare band met de dode,
maar de dode verdwijnt niet in het niets.
Wat gescheiden is, is niet vernietigd.

Dit is wat mensen ook willen:
je geeft je geliefde overledene weg aan de dood,
maar niet weg uit je leven.

De herinnering blijft en wordt gekoesterd.
Je bladert in het album van toen
en spreekt de foto aan.
Je voert nog gesprekken in je hoofd
met hem of haar.
Of je vraagt je af:
wat zou hij of zij nu hebben gezegd, gedaan
en hoe mij aangekeken?

“Dood ben ik pas als jij me bent vergeten”,
zong Bram Vermeulen.
En velen zeggen het hem na.

Maar als dat het is,
niets meer,
komt toch de definitieve dood,
want vergeten word je ooit,
is het niet nu,
dan wel later,
twee generaties later zeker.

Wie gelooft dat God
niemand ooit vergeet die heeft geleefd,
weet dat er meer is dan de herinnering,
maar ook leven na de dood.
Hoe onvatbaar ook voor ons
die niet buiten tijd en ruimte kunnen denken,
Gods Liefde is sterker dan de dood.

Laten we onze overledenen gelovig herinneren.

Mark Van de Voorde

STAP JE MEE?

De herfst is de voorbode.
Bomen die hun vruchten loslaten.
Bladeren die op de aarde vallen.
Wij, mensen, zijn eindig.
We staan allen voor de moeilijke opdracht om te leren loslaten.
Om afscheid te leren nemen.

Chrysanten wijzen ons de weg naar het kerkhof.
Het kerkhof doet ons de dood onder ogen zien.
Morgen zijn wij het die tot de aarde terugkeren.

De grafstenen blijven ons aanspreken: de naam van onze geliefden staat erin gebeiteld.
Geliefde overledenen blijven voor altijd in ons hart wonen.

Ach nee, het mag ons niet droevig stemmen.
Laten we aanvaarden.
Laten we elke dag dankbaar leven van de goedheid en de liefde, van het geluk van kleine dingen.

De heiligen zijn ons voorgegaan.
Ach nee, geen supermensen, geen volmaakte wezens, geen engelen.
Heiligen zijn mensen die de weg zijn gegaan van de graankorrel.
Mensen die oor en oog hadden voor anderen,
die met grote tederheid en zorg leefden voor hun naaste dichtbij en veraf.

Allerheiligen.
Het is uitgenodigd worden om te leven voor de liefde en de gerechtigheid.
Het is zijn zoals een chrysaant: niet pronken met jezelf maar denken aan anderen.
Zo is het ook met Allerzielen.
Onze geliefde overledenen blijven gedenken.
Omdat ze voor ons zo kostbaar waren en dat blijven voor altijd.
Want liefde sterft niet, nooit.

Laten we tijd nemen voor de stille, intense verbondenheid in de dagen van Allerheiligen en Allerzielen.

SCHOLEN ZIJN GEEN GRIEZELPALEIZEN

We bevinden ons in de Allerheiligenvakantie of, voor hen die het neutraal willen houden, de herfstvakantie. Allerheiligen, Allerzielen en herfst spreken ons alle over de vergankelijkheid van het leven en de natuur, maar toch is er een duidelijk verschil. De herfst leidt ons naar de winter, de kilte, de koude. Allerheiligen en Allerzielen zeggen dat de dood niet het einde is maar verwijzen naar een leven over de grenzen van de dood heen.

Met Allerheiligen en Allerzielen is het goed dat we blijven stilstaan bij en denken aan wie de dood te vroeg bij ons heeft weggehaald. Het zijn dagen van samen horen en bij elkaar troost vinden. Op zo'n dagen mag er verdriet binnensluipen. Verdriet is vaak een teken van liefde voor diegenen die er niet meer zijn.

Allerheiligen en Allerzielen staan ver weg van de nieuwste ontwikkelingen in de sector van afscheid en uitvaart, een booming business gekenmerkt door amerikaniserende en gecommmercialiseerde trends. Zo las ik onlangs dat de koffietafel passé is. Gedaan met de sombere praatjes rond een mandje pistolets met hesp en kaas. De rouwreceptie is in: lang rechtstaan, veel drinken en vooral luid lachen. Het is immers de wens van de overledene: "Jullie moeten niet wenen en treuren om mij, er mag gefeest worden". Rouwen doe je vandaag ook digitaal. Wie hip wil zijn tot in de kist, zet nu een streepjescode op zijn zerk. De voorbijganger scant die code in op zijn smartphone en belandt zo op een herdenkingspagina met foto's en muziek en teksten van de overledene. "Kerkhofbezoek krijgt zo een nieuwe dimensie" beweert alvast de commerciant. En toch krijg je er de geliefde niet mee terug. Je kan voor je nabestaande ook een digitale kluis nalaten: 'Life Capsule' heet dat, een schatkamer die pas open mag na je dood. Ook nieuw is de driedimensionale foto in kristal, "door het 3D-effect ontstaat er meer diepgang", zegt de commerciant, "en het lijkt alsof de foto tot leven komt". De foto wel, maar niet de overledene. Ook een tatoeage laten zetten waarbij de as van de geliefde wordt verwerkt in de inkt wordt steeds populairder. Volgens de commerciant biedt dit een vorm van troost en vooral: het is goedkoper dan de as van de geliefde te lanceren in de ruimte. Ook dat kan vandaag in Amerika. Wie zijn geliefde voorgoed de ruimte wil gunnen, betaalt hiervoor een prijs die oploopt tot 12500 dollar (9250 euro): in de dood is het immers niet anders dan bij leven: de vervuiler betaalt.

Je kan verdriet verbloemen. Je kan het verdrinken. Je kan het tatoeëren. Je kan het kristalliseren. Je kan het digitaliseren. Je kan het lanceren, ver weg. Maar het komt altijd terug, en helemaal slijten doet het nooit. Daarom is het ook goed dat mensen op dagen als Allerheiligen en Allerzielen stil blijven staan bij diegenen, die ons in leven en liefde zijn voorgedaan. Het is ook goed dat scholen in de weken voor of na het Allerheiligenverlof hieraan aandacht besteden via een stil gebedsmoment of –viering, een kaarsje of een rouwhoekje in de inkomhal van de school, een gesprek over leven en dood in de klas of in de les. Niet alleen in de godsdienstles maar ook in andere lessen is dit mogelijk via o.a. poëzie of muziek. Katholieke scholen kunnen hier alvast het verschil maken. We mogen en kunnen vanuit onze inspiratiebronnen spreken over de dood en het leven voorbij de dood. We hoeven niet te blijven stilstaan bij Goede Vrijdag maar mogen ten volle de boodschap van Pasen ter sprake brengen. Hoe moeilijk dit soms ook is.

Katholieke scholen hoeven kinderen en jongeren niet te doen beven voor allerlei spoken en griezels die in deze periode worden opgezet met uitgeholde bieten en pompoenen, allerlei spookachtige versieringen en kunstmatige spinnenwebben en horroroutfits of door het oproepen van allerlei demonen en geesten. Halloween is pure Amerikaanse commercie met als bedoeling de consument tot geldvertier aan te zetten in de 'slappe' periode tussen de zomervakantie en Sinterklaas. Scholen, om het even van welk net, doen best niet mee aan de amerikanisering en commercialisering van de maatschappij, maar zijn eerder geroepen om kinderen en jongeren bewust te maken van het heidense en spiritueellose karakter van dit gebeuren. Echte scholen, die inzetten op menswording, hebben alvast meer te bieden dan dit. Katholieke scholen kunnen en moeten vanuit het leven en de vreugde van de Bijbelse boodschap hierin zeker het verschil maken. Een uitdaging die te doen is.

Jan Vander Velpen

Onze lieve doden, we noemen ze niet voor niets lief. Ze waren ons lief, maar vooral, ze blijven ons lief: vader, moeder of kind, broer of zus, vriend of vriendin...

Tijdens het afscheid, in de uren van hun sterven, wilden we al alle liefde die er was naar boven halen: hen verzorgen, bij hen blijven, praten, dankbaar zijn. Soms was praten ook uitpraten. Soms, omdat de dood onverwacht kwam, was het niet mogelijk al die liefde nog eens bijeen te brengen. Die pijn gaat maar traag over...

Na het afscheid blijven we hetzelfde doen: ons de liefde herinneren, terwijl wat moeilijk was, vervaagt. Het lijkt wel of de dood de plek is waar mensen hun liefde willen bewaren. Het lichaam is weg, maar niet de gegeven liefde zelf.

Liefde is sterk als de dood, zingt het Bijbelse Hooglied.

Wij danken U voor alle vriendschap
die van hen is uitgegaan
en voor de vrede die zij hebben gebracht;
en dat zij, zo vergankelijk als zij waren,
mensen geworden zijn om van te houden.

Wij bidden U dat wat zij hebben geleefd
ten goede zal komen aan deze wereld;
dat wat hen veilig was, geëerd mag worden
door mensen die na hen komen;
en dat zij in alles waarin zij groot zijn geweest
tot ons mogen blijven spreken.

Huub Oosterhuis

We zeggen veel te gauw:
het is voorbij.
Hij heeft alleen je lichaam weggenomen;
niet wie je was
en ook niet wat je zei.
Ik zal nog altijd grapjes met je maken.
We zullen samen
door het stille landschap gaan.
Nu je mijn handen niet meer aan kunt raken
raak je mijn hart nog duidelijker aan.

Toon Hermans

Jij ontgaat ons

Wij kunnen niet het mooie zien
waarin jij nu bent.
Dat ontgaat ons
zoals jij ons ontgaan bent,
onverbidelijk, onstuitbaar.
Voor ons de leegte,
voor jou de volheid,
voor ons de stiltetranen,
voor jou het vreugdelachen.
Het verhaal van jouw leven is dood,
het verhaal van jouw dood
is leven geworden volop,
daar aan de overkant,
waar de zon vriendelijk
de maan overbodig maakt
en de dag voorgoed de nacht
heeft weggelachen
omdat jij in licht moet zijn
dat ons ontgaat.

Gerard Oostveen